

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що дане питання в нашій державі регулюється нормами цивільного законодавства недостатньо, що не забезпечує повністю конституційне право громадянина на захист честі і гідності. Автор вважає, що необхідно розглядати наклеп і образ, як злочини проти честі і гідності особистості, вивести цю категорію з тіні цивільного законодавства, а також надати чітке законодавче розмежування понять «честь» і «гідність».

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

Одержано 02.04.2018

УДК 347.124 : 332.025.28

Олександр Вікторович Задорожний,

адвокат, аспірант Запорізького національного університету

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТАРТОВОЇ ЦІНИ ОБ'ЄКТІВ ПРИВАТИЗАЦІЇ

7 березня 2018 року набув чинності Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18.01.2018 № 2269-VIII [1] (далі – Закон), яким запроваджено принципово нові юридичні підходи до формування такої істотної умови договору купівлі-продажу об'єктів приватизації як стартова ціна. Такі підходи докорінно змінюють юридичну модель, яка існувала на протязі всіх років незалежності України. Відтак, така нова цивілістична модель потребує ґрунтовного цивілістичного аналізу.

Окремими питаннями правового регулювання приватизаційних відносин займалися в Україні та за кордоном такі науковці, як Алданов Ю. В., Бандурка І. В., Дзера О. В., Демченко Н. С., Луць В. В., Нагорняк В. А., Скворцов О. Ю., Шишка Р. Б., Шутов М. І., Щербина В. С. та інші. Проте, окремі проблемні аспекти правового регулювання відповідних відносин потребують додаткового дослідження.

У пояснювальній записки до проекту Закону зазначається про те, що соціально-економічна ситуація в Україні вимагає кардинального прискорення проведення реформування економіки. Відзначається, що прискорення приватизації є край важливим, позаяк її затримка призводить до руйнування об'єктів приватизації та зниження їх інвестиційної привабливості. Наголошується на тому, що проект Закону спрямований передусім на прискорення процесів приватизації, спрощення і скорочення процедур приватизації, на досягнення високих темпів приватизації [2]. Отже, однією з провідних ідей цього Закону, беззаперечно, є здійснення якомога швидкої приватизації державного та комунального майна.

Саме через цю призму вибудована формула визначення стартової ціни об'єктів приватизації. В її основу покладено поділ (класифікацію) всіх об'єктів приватизації на дві великі групи: об'єкти малої та великої приватизації. При цьому, на законодавчому рівні, кожній групі закріплено відповідний цивілістичний механізм визначення стартової ціни.

Так, статтю 22 Закону унормовано те, що стартова ціна об'єкта *великої* приватизації *визначається радником* (у разі залучення).

В свою чергу стартова ціна об'єкта *малої* приватизації визначається аукціонною комісією *на рівні балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації*. У разі відсутності балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації така вартість встановлюється аукціонною комісією на підставі вартості, визначеної відповідно до Методики оцінки, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Між тим, така юридична модель формування стартової ціни об'єктів приватизації, на думку автора, видається не в повній мірі вдалою з огляду на таке.

1. Закріплений в законі юридичний механізм визначення стартової ціни об'єктів приватизації без проведення оцінки суперечить статті 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон № 2658-III) відповідно до якої *проведення оцінки майна є обов'язковим у випадку приватизації та іншого відчуження у випадках, встановлених законом, оренди, обміну, страхування державного майна, майна, що є у комунальній власності, а також повернення цього майна на підставі рішення суду* [3].

Відтак, *маємо правову колізію*, що серед іншого, *порушує принцип верховенства права та не відповідає європейським стандартам* щодо чіткості, ясності, зрозумілості закону. Відповідно до статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. При цьому одним з основних фундаментальних елементів цього принципу є *юридична визначеність*, згідно з якою *юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недовозначними*, оскільки інше не може забезпечити їх однакове застосування та не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці. На це звертав увагу і Конституційний Суд України у відповідних рішеннях від 22.09.2005 № 5-рп [4], 29.06.2010 № 17-рп, 11.10.2011 № 10-рп [5]. Європейський суд з прав людини також неодноразово підкреслював, що закони мають відповідати встановленому Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод стандарту, який вимагає достатньо чіткого формулювання правових норм у тексті нормативно-правових актів. Зокрема, «...закон має бути доступним для зацікавлених осіб та сформованим з *достатньою точністю* для того, щоб надати їм можливість регулювати свою поведінку аби бути здатними – за потреби, за відповідної консультації – *передбачати* тією мірою, що є розумною за відповідних обставин, *наслідки*, які може потягнути за собою його дія» (рішення у справі «Веренцов проти України», 11 квітня 2013 року [6]) [7].

2. В пояснювальній записки до проекту Закону зверталась увага на те, що «понад 90 % всіх державних активів введено в експлуатацію 50–150 років тому...» [2]. Водночас за загальним правилом стартова ціна об'єкта малої приватизації визначається аукціонною комісією *на рівні балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації*.

Звідси цілком очевидним є те, що стартова ціна об'єктів малої приватизації *буде екстра низька*.

З цього приводу варто звернути увагу і на те, що згідно статті 5 Закону *до об'єктів малої приватизації відносяться надзвичайно широкий масив об'єктів приватизації*. За великим рахунком до об'єктів малої приватизації відносяться всі об'єкти, що не належить до об'єктів великої приватизації. До об'єктів великої приватизації належать об'єкти державної або комунальної власності (єдині майнові комплекси державних підприємств та пакети акцій (часток) суб'єктів господарювання, у *статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі*), *вартість активів яких згідно з даними фінансової звітності за останній звітний рік перевищує 250 мільйонів гривень*.

Видається, що при надзвичайно високих темпах приватизації, закладених в Законі, держава зіткнеться з ситуацією коли державне майно буде розпродаватися фактично за безцінь. Що без сумніву не відповідає засадам внутрішньої та зовнішньої державної політики держави та меті приватизації, закладеній законодавцем Законі.

Таким чином, на практиці складеться ситуація при якій рентабельні та фактично вартісні об'єкти приватизації з *формальних міркувань будуть відчужені державою за необґрунтовано низькою ціною.*

3. Стосовно закріплення базового правила визначення стартової ціни об'єкта великої приватизації визначається радником (у разі залучення) слід зазначити таке.

На думку автора цей підхід теж не в повній мірі є вдалим оскільки на рівні закону взагалі не встановлю жодних конкретних критеріїв визначення стартової ціни об'єкту великої приватизації. В свою чергу «відання на відкуп» питання формування стартової ціни об'єктів великої приватизації приватним структурам, видається невинуватим. В цьому питанні без сумніву необхідний дієвий державний контроль

Тим більше як свідчить практика сьогодення, не можна виключати того, що такі приватні структури можуть виявитися несумлінними або навіть зловживатимуть своїми правами. З подальшим виїздом за кордон (попередньо істотно збагатившись на таких оборудках). Держава ж замість економічного зростання буде мати змогу лише розслідувати кримінальні провадження. На погляд автора, така формула визначення стартової ціни стосовно великих об'єктів приватизації є такою, що провокує до зловживань, а отже є високо корупційною.

Окрім цього, як зазначалося вище такий законодавчий підхід до формування стартової ціни суперечить верховенству права.

Підсумовуючи все в сукупності та системному взаємозв'язку можна дійти до цілком певного висновку про те, що існуючий підхід до формування стартової ціни об'єктів приватизації не відповідає загальним засадам цивільного законодавства та потребує вдосконалення.

Зі свого боку автор пропонує наступну формулу визначення стартової ціни об'єктів приватизації (в якості загального правила):

– Якщо інше не визначено Законом, стартова ціна об'єкта малої приватизації визначається *за ринковою вартістю* відповідно до Методики оцінки, що затверджується Кабінетом Міністрів України. При цьому, така стартова ціна *не може бути меншою балансової вартості об'єкта (активів об'єкта)* малої приватизації (за її наявності);

– Якщо інше не визначено Законом, стартова ціна об'єкта великої приватизації визначається радником (у разі залучення). При цьому, така стартова ціна *не може бути меншою ринкової вартості*, визначеної відповідно до Методики оцінки, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

На глибоке переконання автора, досягнення високих темпів приватизації в жодному разі не може йти на шкоду її меті (прискорення економічного зростання країни). Прискорення приватизації не повинно перетворити її з прогресивного соціального феномену в банальний «фінальний розпродаж» надбавь попередніх поколінь «за ціною металобрухту».

Видається необхідним зберегти справедливий баланс між швидкістю та доцільністю. Тим більше, що збереження такого балансу імпліцитно впливає з загальних засад цивільного законодавства, (справедливість, добросовісність та розумність).

Список бібліографічних посилань

1. Про приватизацію державного і комунального майна : закон України від 18.01.2018 № 2269-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19> (дата звернення: 30.03.2018).

2. Пояснювальна записка до проект Закону України «Про приватизацію державного майна»: від 19.09.2017 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62455 (дата звернення: 30.03.2018).

3. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: закон України від 12.07.2001 № 2658-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 30.03.2018).

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 92, пункту 6 розділу X «Перехідні положення» Земельного кодексу України (справа про постійне користування земельними ділянками): від 22.09.2005 № 17-рп/2005 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-05> (дата звернення: 30.03.2018).

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію»: від 26.09.2010 № 17-рп/2010 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10> (дата звернення: 30.03.2018).

6. Справа «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11): рішення ЄСПЛ від 11.04.2013 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_945 (дата звернення: 30.03.2018).

7. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України від 15.01.2018 р. до проекту Закону України «Про приватизацію державного майна» (реєстр. № 7066) // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62455 (дата звернення: 30.03.2018).

Одержано 09.04.2018

УДК 347.1

Жанна Николаевна Калмыкова,

аспирант кафедры гражданского права и процесса

Харьковского национального университета внутренних дел

ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В УКРАИНЕ

Развитие интернет коммуникаций породило возникновение большого количества общественных отношений требующих законодательного регулирования. Одним из таких отношений являются отношения купли-продажи с использованием интернет коммуникаций и иных электронных информационно-коммуникационных средств. Заключение договоров на расстоянии, без полноценного заключения гражданско-правового договора, в связи с растущим количеством интернет магазинов, является достаточно актуальным, так как оказывает достаточное влияние на экономическую и социальную политику любого современного государства. Правовые нормы Закона Украины «Про електронну комерцію» направлены на урегулирование отношений, возникающих при дистанционном заключении и исполнении сделок по купле-продаже товаров или поставки товаров, выполнение работ и оказание услуг, а также связанных с ними юридических действий с применением электронных информационно-коммуникационных средств и технологий. Несмотря на